

ЕКОСИСТЕМИ ЗА СОЦИАЛНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО: СИСТЕМАТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА

Иван Божикин*

Увод

Социалното предприемачество (СП) придобива популярност през последните две десетилетия (Mascke et al, 2018). Това довежда до значително нарастване на научната литература в тази област с преобладаващи разработки от страните от Западна Европа, Северна Америка и Азия. Държавите и обществените институции също припознават все повече социалното предприемачество като важен механизъм за преодоляване на социалните проблеми на обществото, опазване на околната среда и засилване на устойчивото развитие (Bilan, Mishchuk and Pylypchuk, 2017; Bozhikin, 2018). Социалното предприемачество се счита и като важен инструмент за постигане на целите за устойчиво развитие (ЦУР), и най-вече на тези цели, свързани със социалните и екологичните проблеми на обществото (Bilan, Mishchuk and Pylypchuk, 2017; Engelke, Mauksch, Darkow and von der Gracht, 2015). СП е определено на равнище ЕС като ключов инструмент за сближаване на регионите и преодоляване на проблемите – бедност и социална изолация.

СП се свързва със социалния предприемач и социалното предприятие. Социалният предприемач е някой, който осъзнава социалния проблем и използва предприемачески принципи да организира, създаде и управлява инициатива, която да доведе до социалната промяна (Bornstein 2004). Нещо повече, Martin and Osberg (2015) идентифицират социалните предприемачи като двигатели на трансформацията в обществото и като група, която се фокусира върху несправедливи и неустойчиви системи с цел тяхното трансформиране в нови устойчиви системи. Освен това, емпиричните изследвания показват, че социалният предприемач и СП оказват силно влияние върху социалната стойност (social value) (Felicio et al., 2013). От гледна точка на социалното предприятие може да се подчертае, че все още не е въведено нормативно задължително определение за социално предприятие на ниво ЕС. Въпреки това, за социално предприятие може да се счита това, което (Европейски съюз, 2013): 1) си поставя нестопански (социално значими) цели; 2) извършва икономическа/стопанска по своя характер дейност; 3) ре-

* Иван Божикин, доктор, асистент, катедра "Икономикс", УНСС, email: i.bozhikin@unwe.bg

инвестира своята печалба от икономическата дейност; 4) е институционално независимо с вътрешно самоуправление (Dees, 2007; Macke et al, 2018).

Развитието на социалното предприемачество е свързано с изграждането на устойчиви екосистеми, които да подпомагат социалните предприемачи в тяхната дейност. Prahalad (2005) определи предприемаческата екосистема като "рамка, която позволява частният сектор и социалните участници, които често са с различни традиции и мотивации, както и с различни размери и области на влияние, да действат заедно и да създават богатство чрез симбиотична връзка". Целта на тази статия е да изследва екосистемите за социално предприемачество, представени в научната литература. В тази връзка се задават следните изследователски въпроси: 1) Кои са основните икономически агенти, участващи в екосистемите за социално предприемачество?; 2) Кои са основните типове екосистеми за СП, разглеждани в научната литература?; 3) Кои са основните фактори, подпомагащи развитието на екосистемите? За постигането на изследователската цел е извършен литературен преглед на 20-те най-цитирани статии, които изследват екосистемите за социално предприемачество.

Статията е структурирана по следния начин. Предоставя се информация за използваната методология. След това са представени резултатите от изследването, които са разделени в три насоки. Първо, извършен е дескриптивен анализ на изследваните статии. Второ, представени са типове екосистеми за социално предприемачество, дискутирани в анализираниите статии и социалните проблеми решавани с тях. Трето, дискутирани са ключови участници в екосистемите и важни фактори, спомагащи за развитие на екосистемите за социално предприемачество. Заключение е представено в края на статията.

Методология

Научното изследване се базира на литературен преглед на научни статии, дискутиращи екосистемите за социално предприемачество. За търсенето на статиите е използвана базата данни на Scopus [1]* и следните две ключови думи, приложени заедно: "екосистеми" и "социално предприемачество" (ecosystems and "social entrepreneurship"). Ключовите думи са търсени в заглавието и абстракта на научния труд през август 2018 г. В резултат на което са открити 40 документа: 28 статии, 6 глави от книги, 4 книги, 4 доклади на конференции и едно ревю. За засилване на качеството на анализа са избрани само 28 статии, публикувани в индексирани списания. Осем от тези 28

* Най-голямата библиографска и реферираща база данни и инструмент за проследяване на цитируемостта на статиите, публикувани в научните издания. Индексира 18 000 научни издания по технически, медицински и хуманитарни науки от 5000 издатели.

статии са изключени от анализа, тъй като не са свързани пряко или косвено с екосистемите за социално предприемачество. Избраните 20 статии са и най-цитираните от всичките 28 статии, открити в системата на Scopus. Тези 20 статии са публикувани в 20 различни списания с различен импакт фактор (виж таблица 1).

Таблица 1. Анализирана извадка статии в Scopus

№	Автори	Списание	Цитиране
1	Biggs, Westley and Carpenter (2010)	Ecology and Society	102
2	Khavul and Bruton (2013)	Journal of Management Studies	45
3	Rahdari, Sepasi and Moradi (2016)	Journal of Cleaner Production	11
4	Kim, Yoon and Kim (2014)	American Journal of Applied Sciences	11
5	Mehta, Zappe, Brannon and Zhao (2016)	Advances in Engineering Education	7
6	Groch, Gerdes, Segal and Groch (2012)	Journal of Community Practice	6
7	Surie (2017)	Technological Forecasting and Social Change	4
8	Roundy (2017)	International Journal of Social Economics	4
9	Thompson, Purdy and Ventresca (2018)	Strategic Entrepreneurship Journal	3
10	Goyal, Sergi and Jaiswal (2016)	Management Decision	3
11	Goyal, Sergi and Kapoor (2017)	Journal of Management Development	2
12	Siqueira, Mariano and Moraes (2014)	Journal of Social Entrepreneurship	2
13	McMullen (2018)	Journal of Business Venturing	1
14	Hervieux and Voltan (2018)	Journal of Business Ethics	1
15	Prashantham, Eranova and Couper (2018)	Asia Pacific Journal of Management	1
16	Mirvis and Googins (2018)	Africa Journal of Management	1
17	Mandyoli, Iwu and Nxopo (2017)	Foundations of Management	1
18	Warnecke (2018)	Journal of Economic Issues	1
19	Thomsen, Muurlink and Best (2018)	Journal of Enterprising Communities	0
20	Kabbaj, Hadi, Elamrani and Lemtaoui (2016)	Journal of Developmental Entrepreneurship	0

Източник: Scopus и изследване на автора

Всичките 20 статии са прочетени и анализирани в дълбочина. Във всяка една статия се търсят следните неща: 1) използвания метод на изследване; 2) избрана страна/континент на изследването; 3) споменати социални проблеми, които екосистемата решава; 4) ключови участници в екосистемата за социално предприемачество; 5) теория или концепция, върху която е базирано или допринася изследването; 6) разглеждани типови екосистеми; 7) посочени фактори, които спомагат развитието на екосистемата за социално предприемачество.

Резултати

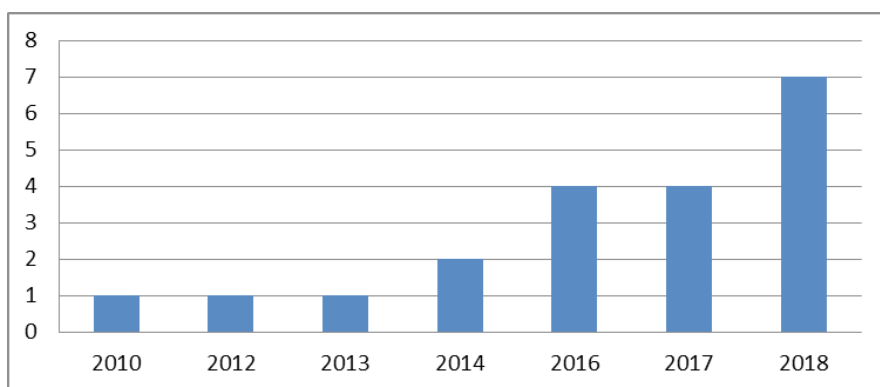
В тази точка са представени резултатите от изследването, които са разделени в три подточки. Първо, извършен е дескриптивен анализ на изследваните статии. Второ, представени са типове екосистеми за социално предприемачество, дискутирани в анализираните статии и социалните проблеми, решавани с тях. Трето, дискутирани са ключови участници в екосистемите и важни фактори, спомагащи за развитие на екосистемите за социално предприемачество.

Дескриптивен анализ на изследваните статии

В следващите три подточки ще се представят данни, свързани с времевия период на публикуване на анализираните 20 статии; използваните научни методи, приносът към различни теории и концепции, разпределение на статиите по страни и континенти.

Времеви период и брой публикации

Анализираните 20 статии са публикувани в периода 2010-2018 г. От фиг.1 може да се забележи, че от 2010 г. до 2018 г. броят на статиите в тази изследователска област нараства. Най-много статии са публикувани през 2018 г. (7 броя), следвана от 2017 г. (4 статии) и 2016 г. (4 статии). Тенденцията на нарастване на статиите, фокусиращи се върху екосистемите за социално предприемачество показва, че тази научна сфера ще продължи все повече да привлича изследователския интерес в бъдеще.

Фиг. 1. Публикувани статии по години

Използвани методи

Четири различни метода са използвани в анализираните статии: "кейс стъди", концептуален подход, есе, изследване/фокус група (таблица 2; приложение 1, фиг. 2). Половината от анализираните статии са базирани на "Кейс стъди" метода, пет от статиите са концептуални, две са базирани на есе, една използва фокус група и изследване, а в две статии не се използва никакъв изследователски метод. Забелязва се, че липсват статии базирани на литературен преглед или такива, които използват статистически методи или иконометрични модели. Бъдещите изследвания в тази област могат да са основани на тези няколко неизползвани метода. Това ще даде възможност за още нови научни приноси в изследваната област.

Таблица 2. Използвани изследователски методи в изследваните 20 статии

Метод	Брой
"Кейс стъди" (case-study)	10
Концептуална статия (conceptual paper)	5
Есе (Essay)	2
Изследване/фокус група (Survey/Focus groups)	1
Не е посочен метод на изследването	2

Изследвани страни и приноси към научни концепции и теории

Разглежданите 20 статии се фокусират върху различни страни (таблица 4). Голяма част от статиите са свързани с Индия, Китай, Южна Африка и САЩ. Има статии, които се фокусират върху няколко страни в своето изследване. В пет от 20-те статии не се посочва страната, в която се извършва изследването.

Таблица 3. Брой на статиите по страни

№	Страни	Брой
1	Индия	3
2	Китай	2
3	Южна Африка	2
4	САЩ	2
5	Бразилия	1
6	Мароко	1
7	Кения, Нигерия, Танзания	1
8	Швеция, Южна Африка, САЩ	1
9	Южна Корея	1
10	САЩ, Англия, Ирландия и Австралия	1
11	Не е посочена страна	5

Таблица 4. Брой на статиите по континенти

№	Континент	Брой
1	Азия	6
2	Африка	4
4	Северна Америка	2
3	Южна Америка	1
5	Глобално	2
6	Не е посочено	4

Най-много статии има от континента Азия (6 статии), Африка (4 статии) и Северна Америка (2 статии). Две статии разглеждат страни от различни континенти и поради това са определени като глобални. Липсват статии от страните от Европа. Това може да се преодолее чрез повече изследвания, свързани с европейски страни в бъдеще.

Изследваните 20 научни статии се базират или допринасят към следните концепции и теории (таблица 5): социално предприемачество, теория за дъното на пирамидата, теория на полето, теория на екосистемите, теория на социалното движение, теория на социалните проблеми, устойчиво предприемачество. Значителна част от анализираниите статии (13 статии) допринасят за развитието на научната литература за социалното предприемачество.

Таблица 5. Принос на статиите към концепции/теории

№	Концепция/теория	Брой статии
1	Социално предприемачество	13
4	Теория за дъното на пирамидата (bottom of the pyramid)	3
2	Корпоративна екологична устойчивост/дъното на пирамидата/устойчиво предприемачество	1
3	Теория на полето/Теория на екосистемите (field theory/ecosystem theory)	1
5	Теория на социалното движение/теория на социалните проблеми	1
6	Теория на напредъка в областта на социалното предприемачество (Advance theory in the field of social entrepreneurship)	1

Типове екосистеми за социално предприемачество

Въз основа на анализа на 20-те статии са открити 11 типа екосистеми за социално предприемачество (таблица 6). Разглеждани са екосистеми в различни сектори на икономиката, които допринасят за решаването на редица социални проблеми. Такива екосистеми са: екосистема за управление на питейна вода (Biggs, Westley and Carpenter, 2010); образователна и предприемаческа екосистема (Mehta, Zappe, Brannon and Zhao, 2016), иновационна екосистема за възобновяема енергия (Surie, 2017), иновационна екосистема в сектора на микро-финансирането (Siqueira, Mariano and Moraes, 2014), университетски екосистеми за социално предприемачество (Thompson, Purdy and Ventresca, 2018), екосистема на пазарен принцип за нуждаещите се (Goyal, Sergi and Jaiswal, 2016). Някои от статиите разглеждат екосистемите в общ план, без да се фокусират върху определен сектор: приобщаваща екосистема на пазарен принцип (Goyal, Sergi and Kapoor, 2017); предприемаческа екосистема (McMullen, 2018) и екосистема за социално предприемачество (Kabbaj, Hadi, Elamrani and Lemtaoui, 2016).

Горните екосистеми спомагат за развитие на обществото и преодоляване на неговите социални проблеми по следните начини (Biggs, Westley and Carpenter, 2010; Surie, 2017; Goyal, Sergi and Kapoor, 2017; Prashantham, Eranova and Couper, 2018): развитие на биоразнообразието и селското стопанство, управление на сладководните води и достъп на населението до питейна вода, намаляване на бедността, устойчивост на околната среда, обучения за ограмотяване, образователни възможности за децата и младежта, осигуряване на достъп до енергия и пречистване на водите, развитие на социалното предприемачество и подпомагане на най-бедните слоеве от населението.

Таблица 6. Типове екосистеми за социално предприемачество

№	Типови екосистеми за социално предприемачество	Статия
1	Еко-система за управление на питейна вода (freshwater ecosystems)	Biggs, Westley and Carpenter (2010)
2	Образователна и предприемаческа екосистема (educational and entrepreneurial ecosystem)	Mehta, Zappe, Brannon and Zhao (2016)
3	Иновационна екосистема за възобновяема енергия (renewable energy innovation ecosystem)	Surie (2017)
4	Екосистема на пазарен принцип за нуждаещите се (market-based ecosystem at the BoP)	Goyal, Sergi and Jaiswal (2016)
5	Приобщаваща екосистема на пазарен принцип (inclusive formal market ecosystem)	Goyal, Sergi and Kapoor (2017)
6	Иновационна екосистема в сектора на микрофинансирането (innovation ecosystem in microfinance sector)	Siqueira, Mariano and Moraes (2014)
7	Предприемаческа екосистема (entrepreneurial ecosystem)	McMullen (2018)
8	Глобализационна и предприемаческа/иновационна екосистема (globalization and entrepreneurial/innovation ecosystem.)	Prashantham, Eranova and Couper (2018)
9	Еко-система за социално предприемачество (social entrepreneurship ecosystem)	Kabbaj, Hadi, Elamrani and Lemtaoui (2016)
10	Университетски екосистеми за социално предприемачество (University-based social entrepreneurship ecosystems)	Thompson, Purdy and Ventresca (2018)

Ключови участници в екосистемите за социално предприемачество и важни фактори за тяхното развитие

Най-често споменаваните и ключови участници в разглежданите екосистемите са: социалния предприемач, държавата и правителствените агенции, неправителствени организации, частни фирми и общности групи (например: земевладелци, земеделци, представители на горското стопанство), студенти, потребители, спонсориращи организации (инкубатори и малки центрове за развитие на бизнеса) и доставчици (Surie, 2017; Roundy, 2017; Mirvis and Googins, 2018). Всеки от тези участници играе различна роля в екосистемата и предоставя различни услуги. Кооперирането на тези участници води до създаване на различни типове екосистеми за социално предприемачество, чрез които по-лесно и ефективно се преодоляват различни социални и екологични проблеми на обществото. Важно е да се отбележи, че социалният предприемач е ключовата фигура, която обединява всичките участници в екосистемите. Особено важна роля той има в три аспекта (Biggs, Westley and Carpenter, 2010): 1) преосмисляне на перспективите, особено чрез предоставяне или улесняване на разработването на алтернативна визия за управление на екосистемата/те, 2) ангажиране на участниците чрез насърчаване на групов идентичност и изграждане на мрежи, и 3) управление на конфликти.

Някои основни фактори, които могат до подпомогнат развитието и ефективното управление на екосистемите за социално предприемачество са: институционалната подкрепа за улесняване на управлението на (новите) екосистемите, развитието на капацитета на социалното предприемачество, насърчаване на диалога между участниците в екосистемата (Biggs, Westley and Carpenter, 2010; Kabbaj, Hadi, Elamrani and Lemtaoui, 2016), увеличава доверието между участниците (Khavul and Bruton, 2013), създаването на нови държавни институции и нови политики обвърнати към екосистемите за социално предприемачество (Surie, 2017); изграждане на дългосрочни взаимоотношения/връзки между участниците в екосистемата (Goyal, Sergi and Kapoor, 2017; Siqueira, Mariano and Moraes, 2014).

Заклучение

Настоящата разработка представя систематичен литературен преглед на 20 научни статии, изучаващи екосистемите за социално предприемачество. Извършен е дескриптивен анализ на изследваните статии. Представени са 10 типа екосистеми за социално предприемачество, дискутирани в анализираниите статии, както и основните социалните пробле-

ми, решавани с тях. Посочени са ключови участници и важни фактори, спомагащи за развитие на екосистемите за социално предприемачество. Бъдещите изследвания в тази област може да се насочат към изследването на други типове екосистеми, съществуващи в страните от Западна и Източна Европа.

Бележки:

[1] Най-голямата библиографска и реферираща база данни и инструмент за проследяване на цитируемостта на статиите, публикувани в научните издания. Индексира 18 000 научни издания по технически, медицински и хуманитарни науки от 5000 издатели.

Референции:

Европейски съюз (2013), Доклад – социални предприятия в България. Оперативна програма "развитие на човешките ресурси". Инвестира във вашето бъдеще!

(Evropeyski sayuz 2013, Doklad – sotsialni predpriyatia v Bulgaria. Operativna programa "razvitie na choveshkite resursi". Investira vav vasheto badeshte!)

Biggs, R., Westley, F. R., & Carpenter, S. R., (2010), Navigating the back loop: fostering social innovation and transformation in ecosystem management. *Ecology and Society* 15(2): 9.

Bilan, Y., Mishchuk, H., & Pylypchuk, R., (2017), Towards sustainable economic development via social entrepreneurship. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 7(2): 287-300.

Bozhikin, I., (2018), Social entrepreneurship as an instrument for the implementation of the sustainable development goals. Conference proceeding (upcoming).

Bornstein, D., (2004), How to change the world: social entrepreneurs and the power of new ideas. Oxford University Press, New York, New York, USA.

Dees J.G., (2007), Taking social entrepreneurship seriously. *For. Soc.*, 44 (3), pp. 24-31.

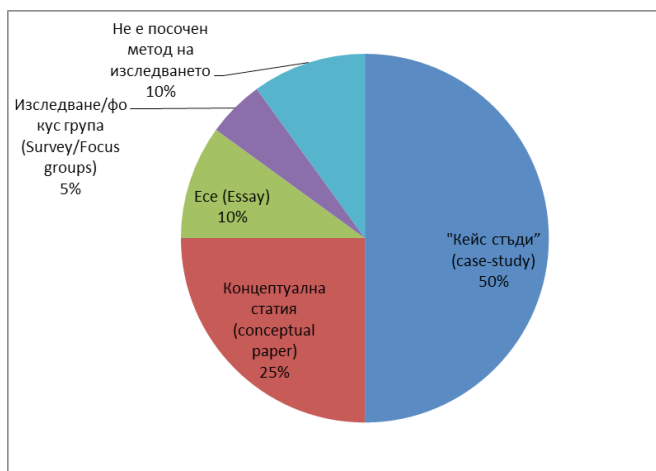
Engelke, H., Mauksch, S., Darkow, I., & Gracht, H. A. Von Der., (2015), Technological Forecasting & Social Change Opportunities for social enterprise in Germany — Evidence from an expert survey. *Technological Forecasting & Social Change*, 90, 635–646.

Felício, J.A., Gonçalves, H.M., Gonçalves, V. d., (2013), Social value and organizational performance in non-profit social organizations: social entrepreneurship, leadership, and socioeconomic context effects. *J. Bus. Res.* 66, 2139-2146.

- Goyal, S., Sergi, B., & Kapoor, A., (2017), Emerging role of for-profit social enterprises at the base of the pyramid: the case of Selco, *Journal of Management Development* 36 (1),97-108.
- Goyal, S., Sergi, B., & Jaiswal, M., (2016), Understanding the challenges and strategic actions of social entrepreneurship at base of the pyramid. *Management Decision*, 54 (2), 418-440.
- Groch, K., Gerdes, K., Segal, E., & Groch, M., (2012), The Grassroots Londolozi Model of African Development: Social Empathy in Action. *Journal of Community Practice*, 20:1-2, 154-177.
- Hervieux, C., & Voltan, A., (2018), Framing Social Problems in Social Entrepreneurship discourse analysis. *Journal of Business Ethics*, 151(2), 279–293.
- Kabbaj, M., El, K., Ech, O., Elamrani, J., & Lemtaoui, M., (2016), A study of the social entrepreneurship ecosystem: the case of Morocco. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 21 (4), 1-21.
- Khavul, S., & Bruton, G. D., (2013), Harnessing Innovation for Change: Sustainability and Poverty in Developing Countries. *Journal of Management Studies*, 50:2, 285-306.
- Kim, Y., Yoon, S., & Kim, H., (2014), An economic perspective and policy implication for social enterprise. *American Journal of Applied Sciences*, 11 (3): 406-413.
- Macke J., Sarate, J., Domeneghini J., Silva K., (2018), Where do we go from now? Research framework for social entrepreneurship. *Journal of Cleaner Production*, 183, 677-685.
- Martin, L., Osberg, R., (2015), *Getting beyond Better: How Social Entrepreneurship Works*. Harvard Business Review Press.
- Mandyoli, B., Iwu, G., & Nxopo, Z., (2017), Is there a nexus between social entrepreneurship and the employability of graduates? *Foundations of Management* 9, 61-74.
- Mcmullen, S., (2018), Organizational hybrids as biological hybrids : Insights for research on the relationship between social enterprise and the entrepreneurial ecosystem, *Journal of Business Venturing* 33, 575–590.
- Mehta, K., Zappe, S., Brannon, M. & Zhao, Y., (2016), Educational and Entrepreneurial Ecosystem to Actualize Technology-Based Social Ventures. *Advances in Engineering Education*, 1-38.
- Mirvis, P., & Googins, B., (2018), Catalyzing Social Entrepreneurship in Africa: Roles for Western Universities, NGOs and Corporations. *Africa Journal of Management*, 4:1, 57-83.
- Prahalad, C. K., (2005), *The fortune at the bottom of the pyramid: erradicating poverty through profits*. Saddle River, NJ: Wharton School Publishing/ Pearson.

- Prashantham, S., Eranova, M. & Couper, C., (2018), Globalization, entrepreneurship and paradox thinking. *Asia Pac J Manag* 35, 1–9.
- Rahdari, A., Sepasi, S., & Moradi, M., (2016)., Achieving sustainability through Schumpeterian social entrepreneurship : The role of social enterprises. *Journal of Cleaner Production*, 137, 347–360.
- Roundy, P., (2017), "Social entrepreneurship and entrepreneurial ecosystems: Complementary or disjoint phenomena?". *International Journal of Social Economics*, 44 (9), 1252-1267.
- Siqueira, A., Mariano, S., & Moraes, J., (2014), Supporting Innovation Ecosystems with Microfinance: Evidence from Brazil and Implications for Social Entrepreneurship. *Journal of Social Entrepreneurship*, 5:3, 318-338.
- Surie, G., (2017), Technological Forecasting & Social Change Creating the innovation ecosystem for renewable energy via social entrepreneurship : Insights from India. *Technological Forecasting & Social Change*, 121, 184–195.
- Thompson, T. A., Purdy, J. M., & Ventresca, M. J., (2018), How entrepreneurial ecosystems take form :Evidence from social impact initiatives in Seattle. *Strategic Entrepreneurship Journal* 12, 96–116.
- Thomsen, B., Muurlink, O., & Best, T., (2018), The political ecology of university-based social entrepreneurship ecosystems. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 12 (2), 199-219.
- Warnecke, T., (2018), Social Entrepreneurship in China: Driving Institutional Change. *Journal of Economic Issues*, 52:2, 368-377.

Приложение I

Фиг. 2. Използвани методи в изследваната извадка от статии

ЕКОСИСТЕМИ ЗА СОЦИАЛНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО: СИСТЕМАТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА

Резюме

Социалното предприемачество придобива популярност през последните две десетилетия. Това довежда до значително нарастване на научната литература в тази област, в същото време общественят сектор припознава все повече социалното предприемачество като важен инструмент за преодоляване на социалните проблеми на обществото и засилване на устойчивото развитие. Целта на тази статия е да изследва екосистемите за социално предприемачество, представени в научната литература. За постигането на изследователската цел е извършен литературен преглед на 20-те най-цитирани статии, които изследват екосистемите за социално предприемачество. Извършен е дескриптивен анализ на изследваните статии. Представени са типове екосистеми за социално предприемачество и социалните проблеми решавани с тях. Дискутирани са ключови участници в екосистемите и важни фактори, спомагащи за развитие на екосистемите за социално предприемачество.

Ключови думи: социално предприемачество, екосистеми, фактори, икономически агенти

JEL: L31

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP ECOSYSTEMS: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW

Ivan Bozhikin*

Abstract

Social entrepreneurship has gained popularity over the past two decades. This has led to a significant increase in scientific literature in this area, while the public sector increasingly recognizes social entrepreneurship as a key tool for overcoming social problems in society and strengthening sustainable development. The purpose of this article is to explore ecosystems for social entrepreneurship presented in the scientific literature. To achieve this research goal, a literary review of the 20 most cited articles exploring ecosystems for social entrepreneurship is made. A descriptive analysis of the selected articles has been carried out. Types of social entrepreneurship ecosystems and the social problems solved with them are presented. Key players in social entrepreneurship ecosystems and important factors contributing to the development of social entrepreneurship ecosystems are pointed out.

Key words: social entrepreneurship, ecosystems, factors, economic agents

JEL: L31

* Ivan Bozhikin, PhD, Assist. Prof., Department of Economics, email: i.bozhikin@unwe.bg